

TÍCH HỢP KIẾN THỨC VĂN HỌC TRONG DẠY HỌC ĐỊA LÍ 12 (PHẦN TỰ NHIÊN) ĐỂ PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC VẬN DỤNG KIẾN THỨC ĐỊA LÍ CHO HỌC SINH

Phan Tấn Hùng - Trường Trung học phổ thông Nam Kỳ Khởi Nghĩa, Quận 11, Thành phố Hồ Chí Minh

Ngày nhận bài: 25/8/2019; ngày chỉnh sửa: 30/9/2019; ngày duyệt đăng: 08/10/2019.

Abstract: Geography is a subject that has many abilities and advantages in integrated teaching, especially Geography grade 12th. Because the subject knowledge is very broad, including the natural environment, socio- economic environment and its basic relationships. In order to understand and deeply understand the geographic knowledge, it is necessary to have the knowledge of many other subjects, from which student can apply geographic knowledge to solve practical problems. In this article, we mention measures to integrate literary knowledge in teaching Geography grade 12th, to create interest in learning, develop the competency to apply geographic knowledge to explain the phenomena in poems, folk songs and proverbs, making students deeply understand both geographic knowledge and literary knowledge.

Keywords: Integration, integrated teaching, geography teaching, literary knowledge.

1. Mở đầu

Định hướng chung, tổng quát về đổi mới dạy học các môn học ở phổ thông của Việt Nam hiện nay là xây dựng chương trình, sách giáo khoa theo quan điểm: “*Chương trình mới tiếp cận theo hướng hình thành và phát triển năng lực cho người học; không chạy theo khối lượng tri thức mà chú ý khả năng vận dụng tổng hợp các kiến thức, kĩ năng, thái độ, tình cảm, động cơ... vào giải quyết các tình huống trong cuộc sống hàng ngày. Tăng cường tích hợp một số môn học ở tiểu học và đầu cấp trung học cơ sở, nhằm hình thành năng lực tổng hợp và cách giải quyết các vấn đề, đồng thời tránh sự trùng lặp. Đổi mới phương pháp dạy học nhằm phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của người học, khai thác động lực học tập ở người học để phát triển chính họ; coi trọng lợi ích và nhu cầu của người học để chuẩn bị tốt nhất cho họ thích ứng với đời sống xã hội. Chú trọng dạy cách học, cách vận dụng, cách phát hiện và giải quyết vấn đề; đề cao sự hợp tác và sáng tạo...*” [1].

Mỗi môn học trong nhà trường đều hướng đến phát triển các năng lực chung, đồng thời dựa vào đặc trưng của từng môn học lại phát triển thêm các năng lực chuyên biệt. Môn Địa lí (ĐL) trong nhà trường phổ thông, ngoài khả năng phát triển các năng lực chung, cũng còn có khả năng phát triển các nhóm năng lực chuyên biệt như: nhận thức khoa học ĐL; tìm hiểu ĐL; vận dụng kiến thức và kĩ năng đã học vào thực tế. Dạy học theo quan điểm phát triển năng lực không chỉ chú ý tích cực hoá học sinh (HS) về hoạt động trí tuệ mà còn chú ý rèn luyện năng lực vận dụng kiến thức để giải thích các sự vật hiện tượng, các vấn đề thực tiễn, những tình huống của cuộc sống và nghề nghiệp. Muốn giải thích một sự vật, hiện tượng hoặc một vấn đề trong thực tiễn, đòi hỏi HS phải vận

dụng kiến thức tổng hợp, liên quan đến nhiều môn học. Vì vậy, dạy học theo hướng tích hợp là xu hướng được nhiều nước trên thế giới thực hiện, là một trong những phương thức để phát triển các năng lực ở HS.

Bài viết nghiên cứu vấn đề tích hợp kiến thức văn học trong dạy học ĐL 12 (Phần Tự nhiên) để phát triển năng lực vận dụng kiến thức ĐL cho HS hiện nay.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Khả năng tích hợp kiến thức văn học trong dạy học Địa lí 12 (phần Tự nhiên) để phát triển năng lực vận dụng kiến thức giải thích các sự vật hiện tượng

Dạy học tích hợp là hành động liên kết một cách hữu cơ, có hệ thống các đối tượng nghiên cứu, học tập của một vài lĩnh vực môn học khác nhau thành nội dung thống nhất, dựa trên cơ sở các mối liên hệ về lí luận và thực tiễn được đề cập trong các môn học đó nhằm hình thành ở HS các năng lực cần thiết. Dạy học tích hợp cũng là hình thức tìm tòi những nội dung giao thoa giữa các môn học với nhau, những khái niệm, tư tưởng chung giữa các môn học, giúp giờ học sẽ trở nên sinh động, hứng thú hơn vì kiến thức của môn học này làm rõ, làm sinh động hơn kiến thức của môn học kia, phát triển tư duy liên hệ, liên tưởng ở HS. Tạo cho HS thói quen trong tư duy, lập luận (khi xem xét một vấn đề phải đặt chúng trong một hệ quy chiếu, từ đó mới có thể nhận thức vấn đề một cách thấu đáo).

Giữa các môn học có quan hệ với nhau như: Lịch sử - Văn học, Lịch sử - ĐL, Văn học - Lịch sử - ĐL, ĐL - Sinh học - Hóa học... kiến thức của các môn có thể bổ sung, hỗ trợ cho nhau để giải thích rõ sự hình thành, phát triển và diễn biến của các sự vật hiện tượng trong tự nhiên, xã hội. Vì vậy, dạy học tích hợp kiến thức giữa các môn học có khả năng phát triển các năng lực cho HS và

đã được nhiều nước trên thế giới vận dụng trong lĩnh vực giáo dục, bởi:

- Trong các môn học cốt lõi ở trường phổ thông, môn ĐL nói chung và môn ĐL lớp 12 nói riêng được coi là môn học có nhiều khả năng vận dụng kiến thức liên môn nhất, vì đối tượng của ĐL là không gian lãnh thổ (các thể tổng hợp lãnh thổ tự nhiên và các thể tổng hợp lãnh thổ sản xuất). Kiến thức ĐL rất rộng, cả kiến thức của tự nhiên, KT-XH và các mối quan hệ ĐL cơ bản như: mối quan hệ giữa các thành phần tự nhiên, mối quan hệ giữa tự nhiên với kinh tế, giữa tự nhiên với con người, mối quan hệ giữa tự nhiên, kinh tế và con người ở các lãnh thổ cụ thể

Để hiểu rõ, hiểu sâu các kiến thức ĐL rất cần đến kiến thức của nhiều môn học khác. Ví dụ, để hiểu được ĐL địa phương của một tỉnh, một huyện cũng cần các kiến thức của các môn khác như: Lịch sử, Văn học, Văn hóa... Hơn nữa, để vận dụng kiến thức ĐL vào thực tiễn, giải quyết các vấn đề thực tiễn cũng cần huy động kiến thức của nhiều môn học khác, như: để giải thích một sự vật hiện tượng về đất, nước, khí hậu, sinh vật của lãnh thổ nào đó cũng phải huy động các kiến thức của nhiều môn học (Lịch sử, Hóa học, Sinh học, Vật lý, Môi trường...). Vì vậy, bản thân nội tại môn ĐL đã là một môn học tích hợp và Chương trình, nội dung môn ĐL mới nhất ở các bậc học cũng được xây dựng theo định hướng tích hợp.

- Chương trình môn ĐL lớp 12 (học về ĐL Tổ quốc) ban hành tháng 12/2018 với 5 nội dung chính: ĐL tự nhiên; ĐL dân cư; ĐL các ngành kinh tế; ĐL các vùng kinh tế; Tìm hiểu ĐL địa phương và 3 chuyên đề học tập: Thiên tai và biện pháp phòng chống; Phát triển vùng; Phát triển làng nghề [2].

- Phần ĐL tự nhiên, nội dung kiến thức về cơ bản vẫn giống chương trình hiện hành, gồm các nội dung: + Vị trí ĐL và phạm vi lãnh thổ; + Thiên nhiên nhiệt đới ẩm gió mùa và ảnh hưởng của nó đến đời sống, sản xuất; + Sự phân hóa đa dạng của thiên nhiên; + Vấn đề sử dụng hợp lý tài nguyên và bảo vệ môi trường.

- Nội dung phần ĐL tự nhiên có nhiều thuận lợi để tích hợp kiến thức liên môn (như Hóa học, Sinh học, Vật lý). Mặt khác, phần này còn có khả năng tích hợp kiến thức Văn học, đặc biệt là thơ, ca dao, tục ngữ trong dạy học. Thông qua các câu thơ, ca dao, tục ngữ nói về các sự vật hiện tượng tự nhiên, HS có thể vận dụng các kiến thức ĐL đã học, đã hiểu để giải thích, chứng minh các sự vật hiện tượng ĐL được thể hiện trong các câu thơ, câu ca dao, tục ngữ, giúp bài giảng ĐL tự nhiên thêm sinh động, tạo sự hứng thú, HS có khả năng vận dụng kiến thức để giải thích nguyên nhân, diễn biến, mối quan hệ giữa các sự vật, hiện tượng, làm cho kiến thức văn học cũng trở nên cụ thể và sâu sắc hơn.

- Văn học và ĐL có mối quan hệ mật thiết với nhau. Nếu Văn học phản ánh và tái tạo thực tại qua cái nhìn, tư duy của người nghệ sĩ thì ĐL lại là một bộ môn khoa học đi vào nghiên cứu, lí giải các hiện tượng tự nhiên, KT-XH được thể hiện qua các tác phẩm văn học, thơ ca... Thông qua những tác phẩm thơ, ca dao, tục ngữ, giáo viên (GV) có thể tạo điều kiện cho HS vận dụng các kiến thức, kĩ năng đã có để giải thích các sự vật, hiện tượng tự nhiên, làm rõ những vấn đề phản ánh trong các tác phẩm thơ ca, làm cho kiến thức ĐL và kiến thức văn học sống động, hòa quyện, giúp khả năng vận dụng kiến thức vào giải quyết các vấn đề thực tiễn cuộc sống được nâng cao (xem *bảng 1*). Đây chính là mục tiêu của đổi mới giáo dục hiện nay.

Bảng 1. Các bài trong phần ĐL tự nhiên lớp 12 có khả năng tích hợp kiến thức văn học (thơ ca, ca dao, tục ngữ)

Bài	Mục	Kiến thức văn học tích hợp
Bài 6, 7: Đất nước nhiều đồi núi	2. Các khu vực địa hình a. Khu vực đồi núi	Thơ ca
Bài 8: Thiên nhiên chịu ảnh hưởng sâu sắc của biển	1. Khái quát về biển Đông b. Biển Đông giàu tài nguyên khoáng sản và hải sản 2. Ảnh hưởng của biển Đông đến thiên nhiên a. Khí hậu d. Thiên tai	Thơ ca Thơ ca Thơ ca
Bài 9, 10: Thiên nhiên nhiệt đới ẩm gió mùa	1. Khí hậu nhiệt đới ẩm gió mùa a. Tính chất nhiệt đới c. Gió mùa 2. Ảnh hưởng của thiên nhiên nhiệt đới ẩm gió mùa đến sản xuất và đời sống a. Ảnh hưởng đến sản xuất nông nghiệp b. Ảnh hưởng đến đời sống	Thơ, ca dao Ca dao tục ngữ Thơ, ca dao, tục ngữ

Bài 11: Thiên nhiên phân hóa đa dạng	1. Thiên nhiên phân hóa theo Bắc - Nam 2. Thiên nhiên phân hóa theo Đông - Tây	Thơ, nhạc Thơ, nhạc
Bài 15: Bảo vệ môi trường và phòng chống thiên tai	2. Một số thiên tai chủ yếu và biện pháp phòng chống a. Bão; b. Ngập lụt; c. Hạn hán	Thơ, ca dao, tục ngữ

2.2. Cách thức tích hợp kiến thức văn học trong dạy học Địa lí 12 (phần Tự nhiên) để phát triển năng lực vận dụng kiến thức cho học sinh

2.2.1. Quy trình thực hiện tích hợp kiến thức văn học trong dạy học Địa lí 12 (phần Tự nhiên) để phát triển năng lực vận dụng kiến thức cho học sinh

Để tích hợp các kiến thức văn học trong dạy học ĐL 12 có hiệu quả, cần tiến hành theo một số bước như sau:

Bước 1: Xác định mục tiêu bài học và mục tiêu tích hợp kiến thức văn học trong bài học.

- Mục tiêu bài học chính là “cái đích” mà HS cần phải đạt được sau bài học, do GV đề ra để định hướng các hoạt động học tập của HS. Việc xác định mục tiêu đúng, rõ ràng thì mới có căn cứ để lựa chọn nội dung, hình thức, phương pháp tổ chức các hoạt động dạy học khoa học và đánh giá khách quan, lượng hóa được kết quả học tập.

- Khi xác định mục tiêu của bài học, GV đồng thời phải xác định mục tiêu của việc tích hợp kiến thức văn học trong bài để làm gì? đạt được điều gì đối với HS? Từ đó, định hướng việc lựa chọn nội dung, kiến thức văn học cần tích hợp vào bài học.

Bước 2: Phân tích nội dung bài học để lựa chọn các kiến thức văn học (các câu thơ, câu ca dao, tục ngữ) cần tích hợp trong các nội dung bài học.

- Phân tích nội dung từng phần của bài học để xác định được những kiến thức cơ bản của bài học, như: những khái niệm, quy luật, mối quan hệ ĐL, sự vật, hiện tượng đặc trưng...

- Phân tích nội dung từng phần của bài học là cơ sở thực tiễn để xác định việc lựa chọn các kiến thức văn học để tích hợp một cách cụ thể trong bài. Ví dụ, nội dung này cần đưa vào những câu thơ, câu ca dao, tục ngữ nào để HS phân tích, giải thích...

Bước 3: Xác định các hoạt động học tập và cách thức tích hợp kiến thức văn học vào bài học.

Bảng 2. Tiêu chí đánh giá năng lực vận dụng kiến thức, kĩ năng ĐL giải thích các sự vật, hiện tượng tự nhiên

Năng lực	Tiêu chí đánh giá	Điểm đánh giá
Vận dụng kiến thức, kĩ năng để giải thích các hiện tượng tự nhiên	- Nhận biết được các sự vật, hiện tượng tự nhiên thể hiện trong các câu thơ ca, ca dao, tục ngữ - Nêu đầy đủ các biểu hiện của sự vật, hiện tượng tự nhiên đó - Xác định được mối quan hệ giữa các thành phần tự nhiên - Giải thích được đủ các nguyên nhân của sự vật hiện tượng - Ảnh hưởng của sự phân hóa B - N; Đ - T đến đời sống và hoạt động sản xuất	

- Từ phân tích nội dung bài học, GV có thể đặt các câu hỏi: Để chiếm lĩnh được nội dung, phát triển được các kĩ năng và năng lực cần mấy hoạt động? Những loại hoạt động nào? Nội dung của từng hoạt động là gì?

- Việc giải đáp các câu hỏi nêu trên chính là việc GV đã xác định được các hình thức, phương pháp dạy học, các hoạt động học tập của HS để chiếm lĩnh bài học và để có thể giải thích được các kiến thức văn học tích hợp trong bài học.

Bước 4: Tổ chức thực hiện tích hợp kiến thức văn học trong dạy học ĐL 12 để phát triển năng lực vận dụng kiến thức giải thích các sự vật, hiện tượng tự nhiên.

Sau khi xác định được hoạt động và cách thức thực hiện tích hợp, GV tổ chức dạy học theo các hình thức và phương pháp đã xác định, gồm:

- Đối với hoạt động nhóm: + GV giao nhiệm vụ cho các nhóm, hướng dẫn nguồn tài liệu, cung cấp phiếu học tập; + Các nhóm tổ chức thảo luận và báo cáo kết quả thảo luận.

- Đối với hoạt động cá nhân: + GV nêu các câu thơ, ca dao, tục ngữ và yêu cầu HS vận dụng kiến thức đã có để giải thích, chứng minh; hoặc yêu cầu HS nêu các câu thơ, ca dao, tục ngữ nói về các hiện tượng thiên nhiên mà em biết; yêu cầu HS bằng kiến thức đã có hãy phân tích và giải thích; + Cá nhân từng HS suy nghĩ và giải quyết vấn đề; + GV cho một số cá nhân trả lời trước tập thể lớp, có nhận xét, bổ sung của các cá nhân khác; + GV nhận xét và bổ sung.

Bước 5: Đánh giá năng lực vận dụng kiến thức để giải thích các sự vật, hiện tượng tự nhiên qua kiến thức văn học.

- GV xác định các tiêu chí của năng lực vận dụng kiến thức để phân tích, giải thích các sự vật, hiện tượng ĐL qua kiến thức văn học (xem bảng 2):

- GV nhận xét kết quả của HS.

2.2.2. Ví dụ minh họa

Chúng tôi đã tiến hành thực nghiệm để khẳng định kết quả nghiên cứu. Trong bài viết này xin đưa ra một bài minh họa về tích hợp kiến thức văn học trong dạy học ĐL 12 (phần Tự nhiên).

Bài 11. Thiên nhiên phân hóa đa dạng

Trình tự thực hiện các bước tích hợp như sau:

Bước 1: Xác định mục tiêu bài và mục tiêu kiến thức văn học trong bài. Sau khi học xong bài này HS cần:

- Về kiến thức: Biết được thiên nhiên nước ta phân hóa rất đa dạng theo chiều B - N; Đ - T và giải thích, chứng minh được nguyên nhân của sự phân hóa đó.

- Về kĩ năng: Rèn luyện kĩ năng phát hiện mối quan hệ giữa các thành phần tự nhiên và sử dụng bản đồ.

- Về năng lực: Phát triển năng lực vận dụng kiến thức để giải thích các sự vật và hiện tượng ĐL.

- Vận dụng các kiến thức ĐL để giải thích một số sự vật, hiện tượng thể hiện trong các bài thơ, các câu ca dao, tục ngữ.

Bước 2: Phân tích nội dung bài học để lựa chọn các câu thơ, câu ca dao, tục ngữ cần tích hợp trong các nội dung bài học

- Phân tích nội dung bài học để xác định kiến thức cơ bản: + Sự phân hóa thiên nhiên theo chiều B - N: phân tích nguyên nhân và biểu hiện của sự phân hóa này; + Sự phân hóa thiên nhiên theo chiều Đ - T: phân tích nguyên nhân và biểu hiện của sự phân hóa này.

- Giải thích các câu thơ trong bài hát “*Gửi nắng cho em*” (Bùi Lê Dung): “*Anh ở trong này chưa thấy mùa đông/Nắng vẫn đỏ, mặt hồng đào cuối vù/Trời Sài Gòn xanh cao như quyển rừ/Thật diệu kì là mùa đông phương Nam...*” và bài thơ “*Trường Sơn Đông, Trường Sơn Tây*” (Phạm Tiến Duật): “*Một dãy núi mà hai màu mây/Nơi nắng nơi mưa, khí trời cũng khác/Như anh với em, như Nam với Bắc/Như Đông với Tây một dải rừng liền*”. Hay bài hát “*Sợi nhớ, sợi thương*” (Phan Huỳnh Điểu): “*Trường Sơn Đông, Trường Sơn Tây/Bên nắng đốt, bên mưa quay/Em dang tay, em xòe tay/Chẳng thể nào mà xua tan mây/Mà chẳng thể nào mà che anh được/...../Nghiêng sườn Đông mà che mưa anh/Nghiêng sườn Tây mà xóa bóng mát...*”...

Bước 3: Xác định các hoạt động học tập và cách thức tích hợp kiến thức văn học trong bài học

Từ phân tích nội dung từng phần của bài: Sự phân hóa thiên nhiên theo chiều B - N, GV có thể xác định phần này có 2 hoạt động: + Hoạt động nhóm: Phân tích,

giải thích nguyên nhân của sự phân hóa thiên nhiên theo chiều B - N; biểu hiện của sự phân hóa B - N của thiên nhiên; phân tích, giải thích nguyên nhân của sự phân hóa thiên nhiên theo chiều Đ - T; biểu hiện của sự phân hóa Đ - T của thiên nhiên; + Hoạt động cá nhân: Sau khi hoạt động nhóm, GV cho cá nhân làm việc: vận dụng kiến thức đã học giải thích các câu thơ trong bài hát “*Gửi nắng cho em*”, bài thơ “*Trường Sơn Đông, Trường Sơn Tây*” và bài hát “*Sợi nhớ, sợi thương*”.

Bước 4: Tổ chức thực hiện tích hợp kiến thức văn học trong dạy học ĐL 12 để phát triển năng lực vận dụng kiến thức giải thích các sự vật, hiện tượng ĐL tự nhiên

- GV tổ chức cho HS thảo luận nhóm: + Chia lớp thành 4 nhóm (mỗi dãy 2 nhóm); + GV giao nhiệm vụ cho các nhóm (nhóm 1 và 3 nghiên cứu về sự phân hóa thiên nhiên theo chiều B - N; nhóm 2 và 4 nghiên cứu về sự phân hóa thiên nhiên theo chiều Đ - T); + GV hướng dẫn nguồn tài liệu, cung cấp phiếu học tập cho các nhóm:

PHIẾU HỌC TẬP SỐ 1

Yêu cầu: Dựa vào tài liệu, sách giáo khoa và hiểu biết thực tế hãy phân tích nguyên nhân, biểu hiện của sự phân hóa thiên nhiên theo chiều B - N và ghi vào phiếu học tập:

Nguyên nhân	Biểu hiện	Ảnh hưởng đến đời sống và hoạt động sản xuất

PHIẾU HỌC TẬP SỐ 2

Yêu cầu: Dựa vào tài liệu, sách giáo khoa và hiểu biết thực tế hãy phân tích nguyên nhân, biểu hiện của sự phân hóa thiên nhiên theo chiều Đ - T và ghi vào phiếu học tập:

Nguyên nhân	Biểu hiện	Ảnh hưởng đến đời sống và hoạt động sản xuất

- HS thực hiện nhiệm vụ: + Các nhóm tổ chức thảo luận, hoàn thành phiếu học tập; + Báo cáo kết quả thảo luận trước lớp.

- Đối với hoạt động cá nhân: + GV nêu các câu thơ, bài hát và yêu cầu HS vận dụng kiến thức đã có để giải thích, chứng minh; khuyến khích HS nêu các câu thơ, ca dao, tục ngữ nói về sự phân hóa thiên nhiên mà em biết; + Yêu cầu HS bằng kiến thức đã có hãy phân tích và giải thích các câu trong bài thơ, bài hát; + Cá nhân từng HS suy nghĩ và giải quyết vấn đề; + GV tổ chức cho một số cá nhân trả lời trước tập thể lớp, có nhận xét, bổ sung của các cá nhân khác; + GV nhận xét và bổ sung.

Bước 5: Đánh giá năng lực vận dụng kiến thức để giải thích các sự vật, hiện tượng tự nhiên qua kiến thức văn học

- GV đưa ra bảng tiêu chí của năng lực vận dụng kiến thức để phân tích, giải thích các sự vật và hiện tượng ĐL thể hiện trong các bài thơ, bài hát:

Tiêu chí đánh giá	Điểm
1. Các sự vật, hiện tượng tự nhiên thể hiện trong các câu của bài thơ, bài hát	
2. Các biểu hiện của sự phân hóa B - N; Đ - T	
3. Xác định được mối quan hệ giữa các thành phần tự nhiên tạo nên sự phân hóa	
4. Giải thích được nguyên nhân của sự phân hóa B - N; Đ - T	
5. Ảnh hưởng của sự phân hóa B - N; Đ - T đến đời sống và hoạt động sản xuất	

- GV nhận xét kết quả của HS.

2.3. Những kết quả thực nghiệm bước đầu

Qua 2 năm thực nghiệm (từ năm 2017-2019) về tích hợp kiến thức văn học trong dạy học ĐL lớp 12 (phần Tự nhiên) cho 4 lớp khối 12 tại Trường Trung học phổ thông Nam Kỳ Khởi Nghĩa (Quận 11, TP. Hồ Chí Minh), bước đầu chúng tôi cũng đã thu được những kết quả khả quan như tại *bảng 3, 4*.

Bảng 3. Kết quả nhận thức về kiến thức, kỹ năng tại các lớp

STT	Lớp	Kết quả nhận thức qua dạy học tích hợp (%)			
		Giỏi	Khá	Trung bình	Yếu
1	12A1	42,0	43,5	14,5	00
2	12A2	40,5	44,2	15,3	00
3	12A3	41,5	44,0	14,5	00
4	12A4	40,0	42,5	17,5	00

Bảng 4. Tỷ lệ đạt điểm tối đa trong các tiêu chí của năng lực vận dụng kiến thức, kỹ năng ĐL (%)

Lớp	Các tiêu chí của năng lực vận dụng kiến thức, kỹ năng				
	Tiêu chí 1	Tiêu chí 2	Tiêu chí 3	Tiêu chí 4	Tiêu chí 5
12A1	100	100	90,5	84,0	80,5
12A2	100	97,0	89,0	82,5	79,5
12A3	100	97,5	89,5	82,0	81,0
12A4	100	96,3	88,0	79,5	78,5

Kết quả bước đầu cho thấy: việc tích hợp các kiến thức văn học trong dạy học ĐL 12 vừa tạo hứng thú học tập, vừa nâng cao chất lượng nhận thức kiến thức, kỹ năng bài học; đồng thời, phát triển được năng lực HS, đặc biệt là năng lực vận dụng kiến thức, kỹ năng để giải thích các sự vật, hiện tượng trong thơ ca, ca dao, tục ngữ, làm cho kiến thức văn học thêm sinh động và nâng cao chất lượng dạy học.

3. Kết luận

Những nghiên cứu của chúng tôi về tích hợp kiến thức văn học (thơ ca, ca dao, tục ngữ) trong dạy học ĐL lớp 12 đã cho thấy: môn ĐL có nhiều thuận lợi và ưu thế trong dạy học tích hợp, có khả năng kết hợp với nhiều môn học. Việc tổ chức dạy học ĐL theo hướng tích hợp bằng các phương pháp và kỹ thuật dạy học tích cực sẽ phát triển được các năng lực chung, như: năng lực tự học, giải quyết vấn đề, hợp tác... và các năng lực chuyên biệt; đặc biệt là năng lực vận dụng kiến thức, kỹ năng ĐL giải thích các sự vật, hiện tượng tự nhiên, KT-XH. Theo đó, hiệu quả của dạy học ĐL sẽ cao hơn. Khi dạy học tích hợp, có thể thấy cả GV và HS đều nhiệt tình, hứng thú hơn, vận dụng kiến thức một cách tổng hợp. Theo đó, các năng lực vận dụng kiến thức, áp dụng vào thực tế được hình thành và phát triển sẽ cao hơn.

Tài liệu tham khảo

- [1] Bộ GD-ĐT (2019). *Dạy học và kiểm tra, đánh giá kết quả học tập theo định hướng phát triển năng lực - Môn Địa lí cấp trung học phổ thông*. Tài liệu tập huấn.
- [2] Bộ GD-ĐT (2018). *Chương trình giáo dục phổ thông môn Địa lí (ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26/12/2018 của Bộ trưởng Bộ GD-ĐT)*.
- [3] Nguyễn Lăng Bình (chủ biên, 2010). *Dạy và học tích cực - Một số phương pháp và kỹ thuật dạy học*. NXB Đại học Sư phạm.
- [4] Mã Giang Lân (1998). *Tục ngữ ca dao Việt Nam*. NXB Giáo dục.
- [5] Đỗ Hương Trà (chủ biên, 2015). *Dạy học tích hợp phát triển năng lực học sinh (Quyển 1 - Khoa học Tự nhiên)*. NXB Đại học Sư phạm.
- [6] Đỗ Hương Trà (chủ biên, 2015). *Dạy học tích hợp phát triển năng lực học sinh (Quyển 2 - Khoa học Xã hội)*. NXB Đại học Sư phạm.
- [7] Bộ GD-ĐT (2007). *Địa lí 12*. NXB Giáo dục.
- [8] Nguyễn Đức Vũ - Nguyễn Ngọc Minh (2014). *Phương pháp dạy học Địa lí trung học phổ thông*. NXB Đại học Huế.